

Mededeling en Verslag

De Tentoonstelling "800 jaar Spermalie".

=====

Op zondag 21 september 1986, bezocht een groep van meer dan vijftig Sint-Guthagoleden de groots opgezette tentoonstelling "800 jaar Spermalie" in het voornoemde Koninklijk Instituut te Brugge.

Verleden jaar was het onder een gietende regen dat we de overblijfselen van de verdwenen abdij bezochten op Sijsele. Het bezoek aan het voormalige refugehuis "Duinenhof", Snaggaardstraat binnen Brugge, verliep deze keer op een zonnige namiddag.

Vooraf een beknopte historische schets van deze merkwaardige instelling. Het begon allemaal rond 1200 in Slijpe, in de onherbergzame overstromingsvlakte van de IJzermonding. Een devote vrouw Gela stichtte er een kapel ter ere van de H. Petrus. Vanuit die kapel groeide een kloostergemeenschap, die door de Gravin Johanna van Constantinopel gesteund werd. Gela werd de eerste abdis en leidde de abdij onder de regel van Cîteaux. Alvast geen sinecure voor de Cisterciënzerinnen, die er leefden en werkten in een voortdurende strijd met de natuurelementen. De nieuwe stichting werd trouwens Nova Terra of Nieuwland genoemd.

Deze abdijsstichting trok de aandacht van de grafelijke ambtenaar Egidius van Bredene. Het cisterciënzerideaal lag hem nauw aan het hart en pas had hij het uitgestrekt landgoed "Spermalie" te Sijsele verworven, of Egidius schonk het aan de abdij Nova Terra. Wel dienden de monialen zich op het Spermaliedomein te vestigen. Halfweg de 13de eeuw stond reeds een uitgebreid abdijcomplex in de steigers. Het romaanse beeld van O.-L.-Vrouw van Spermalie mag wellicht in deze periode gesitueerd worden.

De abdij bloeide open: talrijke landschenkingen, een actieve deelname aan de inpoldering van de Zwinvlakte, een uitgestrekte eigen landbouwwitbating.

Spermalie hoefde niet onder te doen voor Ter Duinen of Ter Doest.

Goede en kwade tijden volgden elkaar op. De onrust tijdens de 16de eeuwse godsdiensttwisten werden de abdij rampzalig. Het abdijcomplex werd vernield, terwijl de Zusters een onderkomen zochten in hun vluchthuis in de Brugse binnenstad. Pas in 1600, met de aankoop van het Duinenhof in de Snaggaardstraat klaarde de hemel op. Gekozen werd voor een definitief verblijf binnen Brugge. Grootscheepse verbouwingswerken maakten van het Duinenhof een waardige abdij. De huidige kapel en de pandgang zijn daar nu nog steeds getuigen van.

De abdij ging een bloeiperiode tegemoet: talrijke nieuwe intredes, een drukbezocht bedevaartsoord ter ere van O.-L.-Vrouw van Spermalie en vooral enkele bezielende abdissen.

Maar het tijt keerde opnieuw. Financiële moeilijkheden, en in 1796 de Franse Revolutie. De abdij werd opgegeven, en de Zusters vonden een onderdak in het Begijnhof, waar de laatste moniale van de Spermalieabdij in 1844 overleed.

Intussen had priester Carton de leegstaande abdijgebouwen opgekocht en nieuw leven ingeblazen. Charles-Louis Carton, geboren in 1802 en overleden in 1863, was een zeer veelzijdige persoonlijkheid. Begaafd historicus, stichter van de "Société d'émulation", letterkundige, actief geëngageerd in de sociale problematiek van zijn tijd. Reeds van in zijn jeugd jaren ervaarde hij de specifieke problemen van de doven en de blinden. En priester Carton was er de man niet naar om dit alles lijdzaam te laten gebeuren. Deze bijzondere inzet ontging de Brugse Bisschop Mgr Boussen niet. Hij stimuleerde Carton tot het oprichten van een doven- en blindeninstituut en van een nieuwe Zustercongregatie van de Kindsheid van Maria 'ter Spermalie'. In 1840 kocht hij de oude abdijgebouwen van Spermalie in de Snaggaardstraat en richtte er in 1841 een bewaarschool en in 1846 een pensionaat in. Meteen werd Spermalie opnieuw in ere hersteld.

Na het heengaan van Eerw. Heer Carton, nam het Instituut

in 1868 eveneens zijn intrek in het intussen uitgebreide Spermalieliecomplex.

Met Eerw. H. Petrus Naeghels als directeur (1877-1929) groeide Spermalie uit zijn voegen. Het aantal kinderen bleef toenemen, terwijl ook de congregate een grote bloei kende. Er was dringend nood aan uitwijingsmogelijkheden. Bijhuizen werden gesticht te Sint-Kruis, Wenduine, Nieuwmunster, Assebroek, Sluis en St.-Michiels, waar de Zusters eveneens de naam Spermelie met zich meedroegen. Inmiddels nam de Hotelschool voor meisjes "Spermalie" in de Snaggaardstraat de plaats in van het in 1952 opgegeven pensionaat.

* * *

De tentoonstelling was dan ook ruim historisch en kronologisch opgevat. Aan de hand van talrijke kunstvoorwerpen, archivalia, miniaturen, edelsmeedwerk en prenten uitgestald in acht stemmige zalen, werd de evolutie en de geschiedenis geïllustreerd van de bescheiden kapelstichting, al over de bloeiende abdij tot een hedendaags modern pedagogisch Instituut. Wij verwijzen naar onze "Tijdingen" van september 11. nr. 121/2, onder de titel "Wandeling doorheen 800 jaar Spermalie" voor wat de beschrijving van de tētoonstelling betreft. Dit om niet in herhaling te vervallen.

Het was dan ookver in de late namiddag dat Voorzitter René De Keyser, in de voormalige zeventiend-eeuwse abdijkerk, tevens de laatst gebouwde laatgotische kerk binnen Brugge, onze gids dh. L. Vandamme Lic. Geschied. dankte en de aanwezigen voor hun talrijke opkomst voor deze interessante tentoonstelling feliciteerde.

Jacques Larbouillat.

